

ARTIKKELIN
„NEUVOSTOVALLAN LÄHIMMÄT TEHTÄVÄT”
ALKUPERÄINEN HAHMOTELMA ⁷⁰

PIKAKIRJOITE

X LUKU

...*Neuvostolehdistö omistaa ylettömän runsaasti palstatilaa ja huomiota niille poliittisille pikkuseikoille, niille poliittisen johdon henkilökysymyksille, joilla kaikkien maiden kapitalistit ovat pyrkineet vetämään kansanjoukkojen huomion pois niiden elämän tositärkeistä ja syvällisistä perusongelmista. Tässä suhteessa meidän on vielä ratkaistava miltei uudelleen tehtävä, jonka ratkaisemiseksi on olemassa kaikki aineelliset edellytykset, puuttuu vain, että tajuttaisiin tämän tehtävän tarpeellisuus, puuttuu valmeutta ratkaista se. Tehtävänä on nimittäin muuttaa lehdistö nykyisestä etupäässä poliittisten uutisten tiedotusvälineestä väestöjoukkojen taloudellisen kasvatuksen vakavaksi välikappaleeksi. On päästävä siihen ja me pääsemme siihen, että neuvostokansan laajoja joukkoja palveleva lehdistö omistaa vähemmän palstatilaa poliittisen johtoportaan henkilökysymyksille tai niille yleisen tärkeysjärjestyksen loppupäähän kuuluville poliittisille toimenpiteille, jotka muodostavat kaikkien poliittisten virastojen tavanomaisen rutiininyön sisällön. Ensi sijalle lehdistön tulee sitä vastoin asettaa työn kysymykset ja käsitellä niitä välittömästi käytännön näkökulmasta. Lehdistön pitää muodostua työkommuunin äänenkannattajaksi siinä mielessä, että se saattaa julkisuuteen juuri niitä asioita, joita kapitalististen tuotantolaitosten johtajat yrittivät salata joukoilta. Kapitalistille hänen tuotantolaitoksensa sisäinen organisaatio merkitsi jotain sellaista, mitä liikesalaisuutena varjeltiin sivullisten silmältä, se oli jotain sellaista, missä haluttiin

* Pikakirjoitteen alkuosa ei ole säilynyt. *Toim.*

todennäköisesti olla kaikkivaltiaita ja yksinvaltiaita, olla suojassa arvostelulta ja sivullisten sekaantumiselta, samoin kuin sivullisten silmältäkin. Neuvostovalta sitä vastoin pitää juuri työn järjestelyä erillisissä suurtuotantolaitoksissa ja erillisissä kyläyhteisöissä koko yhteiskuntaelämän tärkeimpänä, perustavaa laatua olevana ja päivänpolttavana kysymyksenä. Meidän ensimmäisenä ja tärkeimpänä välikappaleenamme työtätekevien itsekurin kohottamisessa ja kapitalistisen yhteiskunnan vanhojen, mihinkään kelpaamattomien työmenetelmien tai työnkarttamismenetelmien hylkäämisessä — tänä tärkeimpänä välikappaleena tulee olla lehdistön, joka paljastaa jokaisen työkommuunin taloudellisessa toiminnassa ilmenevät puutteet, tuomitsee säälimättä nuo puutteet, puhkaisee peittelemättä kaikki talouselämämme mätäpaiseet ja vetoaa siten työtätekevien yleiseen mielipiteeseen näiden mätäpaiseiden parantamiseksi. Olkoon meillä kymmenen kertaa vähemmän sanomalehtiaineistoa (ehkä olisi hyvä, jos sitä olisi sata kertaa vähemmän), sanomalehtiaineistoa, joka on omistettu niin sanotuille päivänpolttaville kysymyksille, mutta levitettäköön meillä sadointuhansin ja miljoonin kappalein niitä lehtiä, jotka tekevät koko väestölle selkoa esimerkillisestä tuotannon järjestelystä niissä harvoissa valtion työkommuuneissa, jotka ovat päässeet edelle toisista. Jokainen tehdas, jokainen artteli ja maanviljelystalous, jokainen kyläkunta, joka siirtyy uuteen maanviljelysmenetelmään ja soveltaa maan sosialisointilakia, on nyt Neuvostovallan demokraattisten perusteiden kannalta katsoen itsenäinen kommuuni, jolla on oma sisäinen työorganisaationsa. Työtätekevien itsekurin lujittaminen jokaisessa näistä kommuuneista, heidän taitonsa tottua työskentelemään johtotehtävissä olevien spesialistien kanssa, vaikka nämä kuuluisivatkin porvarilliseen sivistyneistöön, heidän saavuttamansa käytännölliset tulokset työn tuottavuuden kohottamisessa, ihmistyön säästeliäässä käytössä, tuotteiden varjelemisessa siltä ennenkuulumattomalta anastukselta, josta me kärsimme nykyään tavattomasti — tämän kaiken pitää olla neuvostolehdistömme perusaineiston sisältönä. Sitä tietä me voimme ja meidän täytyy päästä siihen, että esimerkin voima muodostuu ensi kädessä moraaliseksi ja sitten myös pakolliseksi työn järjestämisen malliohjeeksi uudella Neuvosto-Venäjällä.

Kapitalistisessa yhteiskunnassa on tehty useitakin yrityksiä työkommuunien järjestämiseksi sellaisten henkilöiden taholta, jotka uskoivat kykenevänsä todistamaan ihmiskunnalle sosialismin paremmuuden rauhallisesti ja kivuttomasti ja turvaamaan sen käytäntöönottamisen. Vallankumouksellisten marxilaisten keskuudessa tuollainen katsantokanta ja tuollaiset toimintamenetelmät herättävät täysin oikeutettua ivanaurua, sillä olisihan todella aivan tyhjää haaveilua koettaa saada kapitalistisen orjuuden oloissa aikaan joitain perusteellisia muutoksia irrallisten kokeilujen avulla. Käytännössä se johtaisi vain joko elinkelvottomien yritysten syntymiseen tahi sitten näiden yritysten muuttumiseen pikkukapitalistien yhdistyksiksi.

Tämä tapa suhtautua ivallisesti ja ylimielisesti esimerkin arvoon laajamittaisessa kansantaloudessa tulee joskus nytkin esille eräiden henkilöiden käytöksessä, koska he eivät ole harkinneet sitä perinpohjaista muutosta, joka on tapahtunut sen jälkeen, kun proletariaatti valtasi poliittisen vallan. Nyt, kun maa on lakannut olemasta yksityisomaisuutta, kun tehtaat ja tuotantolaitokset ovat jo miltei lakanneet olemasta yksityisomaisuutta ja epäilemättä lakkaavat kokonaan olemasta sitä aivan lähitulevaisuudessa — (siihen tarvittavien dekreettien antaminen ei tuota Neuvostovallalle sen nykyisessä asemassa kerrassaan mitään vaikeuksia) — nyt työkommuunin esimerkin arvo on suunnattomasti kasvanut, koska työkommuuni ratkaisee organisatoriset tehtävät paremmin kuin mikään muu työnjärjestelymenetelmä. Meidän on nimenomaan nyt huolehdittava siitä, että se tavattoman arvokas ja laaja aineisto, joka meillä on olemassa eri kaupungeissa, tuotantolaitoksissa ja kyläyhteisöissä uuden tuotannonjärjestelyn alalla saadun kokemuksen muodossa, että tämä kokemus tulisi laajojen joukkojen omaisuudeksi.

Me olemme yhä vieläkin porvariston vanhan yleisen mielipiteen huomattavan painostuksen alaisina. Jos katsoo sanomalehtiämme, niin on helppo havaita, kuinka ylettömän paljon me vielä annamme niissä palstatilaa porvariston asettamille kysymyksille, joilla se tahtoo vetää työtätekevien huomion pois sosialistisen uudestijärjestelyn konkreettisista käytännön tehtävistä. Meidän täytyy muuttaa ja me muutamme lehdistön sensaatioiden kuuluttajasta, tavallisesta poliittisten uutisten tiedotusvälineestä ja porvariston

valheita vastaan käytävän taistelun välineestä joukkojen taloudellisen uudestikasvatuksen välikappaleeksi, jonka tehtävänä on kertoa joukoille siitä, miten työnteko pitää järjestää uudella tavalla. Ne tuotantolaitokset tai kyläyhteisöt, joihin mitkään kehotukset ja vaatimukset itsekurin palauttamisesta sekä työn tuottavuuden kohottamisesta eivät tehoa, joutuvat sosialististen puolueiden esityksestä mustalle taululle ja ne joko siirretään sairaiden tuotantolaitosten ryhmään, jolloin niiden suhteen on ryhdyttävä tervehdyttämistoimenpiteisiin erikoisten määräyksien ja säädöksien mukaisesti, tahi sitten rankaistujen tuotantolaitosten ryhmään, jotka määrätään suljettaviksi ja niiden toimintaan osallistuneet saatetaan edesvastuuseen kansanoikeudessa. Julkisuusperiaatteen voimaansaattaminen tällä alalla tulee jo sinänsä merkitsemään suunnattoman suurta uudistusta ja on omiaan saamaan laajat kansanjoukot mukaan ratkomaan itsenäisesti näitä kysymyksiä, jotka koskevat kaikkein läheisimmin joukkoja. Tähän saakka on tässä suhteessa onnistuttu tekemään näin vähän juuri sen takia, että se, mitä erillisissä tuotantolaitoksissa, erillisissä yhteisöissä on pidetty salassa julkisuudelta, pysyy entiseen tapaan salaisuutena. Sellainen tilanne oli täysin ymmärrettävä kapitalismin vallitessa, mutta se on kerrassaan nurinkurinen ja mieletön yhteiskunnassa, joka haluaa toteuttaa sosialismin. Esimerkin vaikutusvoima, joka ei voinut tulla esiin kapitalistisessa yhteiskunnassa, saa suunnattoman suuren merkityksen yhteiskunnassa, joka on lakkauttanut maan ja tehtaiden yksityisomistuksen — ei ainoastaan siksi, että täällä tullaan ehkä seuraamaan hyvää esimerkkiä, vaan myös siksi, että paras tuotannon järjestelyn esimerkki tuo kiertämättä tullessaan helpotusta työhön ja lisäystä kuluksen määrään niille, jotka ovat ottaneet käytäntöön tämän parannetun järjestelyn. Käsitellessämme tässä kysymystä lehdistön merkityksestä talouselämän uudestijärjestelyn sekä joukkojen uudestikasvatuksen välikappaleena meidän on kosketeltava myös kysymystä lehdistön merkityksestä kilpailun järjestämisessä.

Kilpailun järjestämisellä tulee olla näkyvä sijansa talouselämän alaan kuuluvien Neuvostovallan tehtävien joukossa. Porvarilliset taloustieteilijät ovat sosialismia arvostellessaan lausuneet useita kertoja julki ajatuksen, että sosialistit muka kieltävät kilpailun merkityksen tai eivät

anna sille sijaa järjestelmässään tai, kuten he sanovat, yhteiskuntajärjestelmänsä suunnitelmassa. Ei maksa puhuakaan, kuinka tolkuton on tuo syytös, jonka sosialistinen lehdistö on jo moneen kertaan kumonnut. Porvarilliset taloustieteilijät ovat, kuten aina ennenkin, sotkeneet keskenään kysymyksen kapitalistisen yhteiskunnan erikoisuuksista ja kysymyksen muunlaisesta kilpailun järjestämisen muodosta. Sosialistien hyökkäilyt eivät milloinkaan ole kohdistuneet kilpailuun sinänsä, vaan ainoastaan kapitalistiseen kilpailuun. Tämä viimeksi mainittu on erikoista kapitalistiselle yhteiskunnalle ominaista kilpailua, joka ilmenee erillisten tuottajain taisteluna leivästä ja vaikutusvallasta, paikasta markkinoilla. Se, että hävitetään kapitalistinen kilpailu, joka on pelkkää tuottajain välistä taistelua markkinoista, ei vähimmässäkään määrin merkitse kilpailun hävittämistä,— päinvastoin, juuri tavaratuotannon ja kapitalismin hävittäminen avaa mahdollisuudet kilpailun järjestämiselle sen inhimillisissä eikä petomaisissa muodoissa. Juuri nykyaikana, niiden poliittisen vallan perusteiden vallitessa, jotka Neuvostotasavalta on luonut Venäjällä, niiden taloudellisten ominaisuuksien vallitessa, jotka luonnehtivat Venäjää, sen äärettömiä alueita ja olosuhteiden suunnatonta moninaisuutta, juuri nyt tulee sosialistisille periaatteille rakentuvan kilpailun muodostua meillä erääksi tärkeimmistä ja kiitollisimmista yhteiskunnan uudestijärjestelyn tehtävistä.

Me olemme demokraattisen sentralismin kannalla. Ja pitää käsittää selvästi, kuinka suuresti demokraattinen sentralismi eroaa toisaalta byrokraattisesta sentralismista ja toisaalta anarkismista. Sentralismin vastustajat vetävät alituisesti etualalle autonomian ja valtioliiton varokeinoina sentralismin sattumanvaraisuuksia vastaan. Todellisuudessa demokraattinen sentralismi ei vähimmässäkään määrin sulje pois autonomiaa, vaan päinvastoin pitää sitä välttämättömänä. Todellisuudessa ei edes valtioliitto, jos se on toteutettu taloudelliselta kannalta katsoen järkevissä puitteissa, jos se perustuu oleellisiin kansallisiin eroavuuksiin, jotka tekevät tietyn valtiollisen eristyneisyyden todella välttämättömäksi,— ei edes valtioliitto ole lainkaan ristiriidassa demokraattisen sentralismin kanssa. Hyvin usein valtioliitto on todella demokraattisen järjestelmän ja sitä suuremmalla syyllä neuvostovaltiojärjestelmän oloissa vain

siirtymisvaihe tiellä todella demokraattiseen sentralismiin. Venäjän Neuvostotasavallan esimerkki osoittaa meille erikoisen havainnollisesti sen, että valtioliitto, jota toteutamme ja jota tulemme toteuttamaan, muodostuu juuri nyt kaikkein varmimmaksi toimenpiteeksi, joka edistää Venäjän eri kansallisuuksien lujaa yhdistämistä yhtenäiseksi demokraattiseksi sentralisoiduksi Neuvostovaltioksi.

Samoin kuin demokraattinen sentralismi ei lainkaan sulje pois autonomiaa eikä valtioliittoa, samoin se ei millään tavoin sulje pois, vaan päinvastoin edellyttää, että valtakunnan eri paikkakunnilla ja jopa erillisillä yhteisöillä on mitä täydellisin vapaus yhtä hyvin valtiollisen, yhteiskunnallisen kuin taloudellisenkin elämän erilaisten muotojen kehittelemiseen. Mikään ei ole sen erheellisempää kuin demokraattisen sentralismin sekoittaminen byrokratismiin ja kaavamaisuuteen. Meidän tehtävämme on nyt toteuttaa nimenomaan demokraattista sentralismia talousalalla, huolehtia ehdottomasta joustavuudesta ja yhdenmukaisuudesta erilaisten taloudellisten laitosten, kuten rautateiden, postin, lennätinlaitoksen ynnä muiden liikennevälineiden j.n.e. toiminnassa, mutta samaan aikaan todella kansanvaltaisesti ymmärrettynä sentralismi edellyttää historian ensimmäisen kerran luomaa mahdollisuutta kehittää kaikkinaisesti ja esteettömästi ei ainoastaan paikallisia erikoisuuksia, vaan myös paikallista aloitteellisuutta, paikallista iniciatiivivia, se edellyttää yhteiseen päämäärään johtavien kulkuteiden, -tapojen ja -keinojen moninaisuutta. Sen vuoksi kilpailun järjestämisen tehtävässä on kaksi puolta: toisaalta se vaatii demokraattisen sentralismin toteuttamista sellaisena kuin edellä on esitetty ja toisaalta se merkitsee mahdollisuutta löytää mitä parhain, mitä säästeliäin tie Venäjän talousjärjestelmän uudestirakentamiseen. Yleensä puhuen, se tie ei ole tuntematon. Se on siirtymistä koneteollisuuden pohjalla rakennettuun suurtalouteen, siirtymistä sosialismiin. Mutta tämän siirtymisen konkreettiset ehdot ja muodot tulevat kiertämättä olemaan ja niiden täytyy olla hyvin moninaisia niistä olosuhteista riippuen, joiden vallitessa sosialismin luomiseen suunnattu liike alkaa. Sekä paikalliset erikoisuudet että talousmuotojen erilaisuus, sekä elämäntavat, väestön valmiusaste että tämän tai tuon suunnitelman toteuttamiseksi tehdyt yritykset — kaikki tämä tulee heijastumaan sen tien omalaatuisuudessa, jota

kulkien tämä tai tuo valtion työkommuuni siirtyy sosialismiin. Mitä runsaammin tällaista monipuolisuutta tulee ilmenemään — tietenkin edellyttäen, ettei se muutu pelkäksi omalaatuisuuden tavoitteluksi — sitä varmemmin ja nopeammin me voimme turvata sekä demokraattisen sentralismin saavuttamisen että sosialistisen talouden rakentamisen. Meidän tehtäväksemme jää nyt vain järjestää kilpailu, s.o. huolehtia julkisuusperiaatteen toteuttamisesta, mikä antaa valtion kaikille yhteisöille mahdollisuuden tutustua taloudellisen kehityksen kulkuun eri paikkakunnilla; toiseksi, huolehtia siitä, että voidaan vertailla keskenään niitä tuloksia, joita yhdessä tai toisessa valtion kommuunissa on saavutettu kuljettaessa sosialismia kohti; kolmanneksi, huolehtia siitä, että jossain yhteisössä suoritettu kokeilu voidaan käytännössä toistaa muissakin yhteisöissä; huolehtia siitä, että olisi mahdollista vaihtaa niitä aineellisia voimia — ja ihmisvoimia — jotka ovat osoittautuneet parhaiksi tietyllä kansantalouden tai valtionhallinnan alalla. Kapitalistisen järjestelmän puristamina me emme voi tällä hetkellä kuvitellakaan tarkoin, kuinka suunnattomia voimia piilee työtätekevissä joukoissa, suuren valtion moninaisissa työkommuuneissa, sivistyneistön piireissä, jotka ovat tähän saakka toimineet kapitalistien tahdon elottomina ja sanattomina täytöntöönpanijoina, millaisia voimia niissä piilee ja voi tulla ilmi sosialistisen yhteiskuntajärjestyksen vallitessa. Meidän tehtävänämme on vain raivata tietä kaikille näille voimille. Ja jos me ryhdymme järjestämään kilpailua siltä pohjalta, että se on meidän valtiollinen tehtävämme, niin — edellyttäen, että noudatetaan neuvostovaltiojärjestyksen periaatteita, edellyttäen, että hävitetään yksityinen omistusoikeus maahan, tehtäisiin j.n.e.— niin silloin tulosten täytyy ehdottomasti tulla näkyviin ja viitoittaa meille rakennustyön tulevat muodot.

XI LUKU

Alussa mainitsemassani Neuvostojen ylimääräisen edustajakokouksen päätöslauselmassa puhutaan muun muassa vahvojen ja joustavasti toimivien järjestöjen luomisen tarpeellisuudesta *. Venäjällä toimivien neuvostolaitosten

* Ks. tätä osaa, s. 186. *Toim.*

samoin kuin taloudellisten yksikköjenkin järjestyneisyys on nykyään tavattoman kehnoa. Voidaan sanoa, että vallitsevana on suunnaton sekasorto.

Olisi kuitenkin väärin pitää tätä asiaintilaa pysähdyksen ja rappion tilana, romahduksena. Kun porvarillinen lehdistö päätyy sellaiseen arvioon, niin on ymmärrettävää, että kapitalistiluokan edut pakottavat ihmisiä katsomaan asioita sillä tavoin tai oikeammin pakottavat heidät tekeytymään sillä tavoin katsoviksi. Todellisuudessa ei kukaan, joka kykenee edes hiukankin tarkastelemaan asioita historian kannalta, epäile hetkeäkään sitä, että nykyinen sekasorron tila on ylimenovaihe, se on siirtymistä vanhasta uuteen, se on tämän uuden kasvamista. Siirtyminen vanhasta uuteen, jos se tapahtuu niin nopeasti kuin se on tapahtunut Venäjällä vuoden 1917 helmikuusta lähtien, edellyttää tietenkin sen suunnatonta hävittämistä, mikä yhteiskuntaelämässä on ränsistynyttä ja kuoleutunutta. Ja on selvää, että uuden etsiskelyt eivät voi heti johtaa niihin tarkasti määriteltymiin, vakiintuneisiin, melkein jähmettyneisiin ja luutuneisiin muotoihin, joiden muovautuminen tapahtui ennen vuosisatojen kuluessa ja jotka säilyivät vuosisatoja. Nykyiset neuvostolaitokset ja ne taloudelliset järjestöt, joita luonnehtii sellainen käsite kuin työväenvalvonta teollisuudessa,— nämä järjestöt ovat vielä sisäisen käymisen ja täydellisen vakiintumattomuuden tilassa. Näissä järjestöissä on luonnollisesti etualalla niin sanoakseni väittelypuoli eli kokouksissa puhuminen, samalla kun asiallinen puoli tahtoo jäädä taka-alalle. Toisin ei voi ollakaan, koska ei voi olla puhettakaan mistään vallankumouksellisista uudistuksista, ellei yhteiskunnan rakennustyöhön vedetä mukaan uusia kansankerroksia, ellei herätetä aktiiviseen toimintaan tähän saakka nukkuneita laajoja joukkoja. Loputtomat väittelyt ja loputon puhutlva kokouksissa — mistä porvarillinen lehdistö puhuu niin paljon ja niin kiukkuisesti — ovat yhteiskunnalliseen rakennustyöhön vielä täysin valmistumattomien joukkojen välttämätöntä siirtymistä — siirtymistä historiallisesta horrostilasta uuteen historialliseen luomistyöhön. Ei ole kerrassaan mitään pelättävää siinä, että tämä siirtyminen paikoittain viivästyy, eikä siinäkään, että joukkojen perehdyttäminen uuteen työhön ei suju niin nopeasti, kuin olisi toivottavaa siitä, joka on tottunut työskentelemään yksikseen eikä käsitä, mitä

merkitsee satojen, tuhansien ja miljoonien nostattaminen itsenäiseen poliittiseen elämään. Mutta kun me käsitämme tämän, on meidän käsitettävä sekin, että tässä suhteessa on tapahtumassa käänne. Niin kauan kuin neuvostolaitokset eivät olleet vielä levinneet yli koko Venäjän, niin kauan kuin maan sosialisointi ja tehtaiden kansallistaminen olivat vain poikkeuksia yleisestä säännöstä, niin kauan oli luonnollista, että kansantalouden yhteiskunnallinen johtaminenkaan ei vielä voinut päästä (jos tarkastellaan asiaa yleiskansallisessa mitassa) väittelyluontoista ennakkovalmisteluastetta, pohdinnan astetta, selvittelyastetta pitemmälle. Juuri nyt on tulossa käänne, neuvostolaitokset ovat levinneet ympäri Venäjää. Ne ovat levinneet Iso-Venäjältä valtaosaan Venäjän muita kansallisuuksia. Maan sosialisointi maaseudulla ja työväenvalvonta kaupungeissa ovat lakanneet olemasta poikkeustapauksia, niistä on päinvastoin tullut yleinen ilmiö.

Toisaalta maan äärimmäisen kriittinen ja jopa epätoivoinen tilanne siinä mielessä, että on turvattava edes alkeelliset toimeentulomahdollisuudet väestön enemmistölle, pelastettava se nälänhädältä,— nämä taloudelliset velvoitteet vaatimalla vaativat tiettyjen käytännöllisten tulosten saavuttamista. Maaseutu voisi tulla toimeen omalla viljallaan,— siitä ei ole epäilystä — mutta se voi tulla toimeen viljallaan vain siinä tapauksessa, että pannaan toimeen todella ehdottoman tarkka kaikkien viljavarastojen luettelointi ja jos kyetään jakamaan tuo vilja äärimmäistä säästeellisyyttä noudattaen koko väestön kesken. Oikeata jakelua varten kuitenkin tarvitaan kunnollisesti toimivaa kulkulaitosta. Mutta sota on aiheuttanut suurinta hävitystä juuri kulkulaitokselle. Ja kulkulaitoksen jälleenrakentamiseksi Venäjän kaltaisessa suunnattomien etäisyyksien maassa tarvitaan ennen kaikkea lujaa ja joustavaa organisaatiota ja ehkä todella miljoonia ihmisiä, jotka työskentelevät kellonkoneiston tarkkuudella. Nyt on koittanut juuri se käänteen hetki, jolloin meidän on, mitenkään keskeyttämättä joukkojen valmennusta osallistumaan yhteiskunnan kaikkien asioiden valtiolliseen ja taloudelliseen hallintaan, missään määrin estämättä joukkoja pohtimasta mitä seikka-peräisimmin uusia tehtäviä (vaan päinvastoin auttaen niitä kaikin tavoin tässä pohdinnassa, jotta ne kykenisivät itsenäisesti löytämään oikeat ratkaisut), tähän samaan aikaan

meidän on ryhdyttävä tiukasti erottamaan toisistaan demokraattisen toiminnan kaksi lajia: toisaalta väittelyt ja puhe-
tulva kokouksissa, toisaalta mitä ankarin vastuullisuus
täytäntöönpanotoimissa ja ehdottoman työteliäs, kurintun-
toinen, vapaaehtoinen ohjeiden ja määräysten täyttäminen,
mitkä ovat tarpeen, jotta talouskoneisto toimisi todella kuin
kello. Siihen ei voitu siirtyä suoraa päätä, olisi ollut
pedanttisuutta tai suorastaan ilkimielistä provokaatiota
vaatia sitä vielä joitakin kuukausia sitten. Yleensä puhuen,
tällaista uudistusta ei voida toteuttaa millään dekreetillä
eikä millään käskykirjeellä. Mutta nyt on koittanut aika,
jolloin nimenomaan tämän uudistuksen toteuttaminen on
kaiken vallankumouksellisen uudistustyömme keskeisin
tehtävä. Maaperä sille on nyt valmis, edellytykset sitä var-
ten ovat kypsyneet, nyt sitä ei saa enää lykätä tuonnem-
maksi, ei enää odottaa pitempään. Kun hiljattain käsiteltiin
kysymystä rautatielaitoksen reorganisoinnista ja oikealla
tavalla järjestämisestä, niin heräsi kysymys: missä määrin
yksilön määräysvalta (jota voitaisiin nimittää diktatuuri-
vallaksi) on sopusoinnussa yleensä demokraattisten järjes-
töjen ja varsinkin kollegisen hallintaperiaatteen kanssa
sekä sosialistisen neuvostojärjestöperiaatteen kanssa eri-
koisesti. Hyvin laajalle on epäilemättä levinnyt se mieli-
pide, ettei sanotunlaisesta yhdistämisestä muka voi olla
puhettakaan — mielipide, ettei yksilödiktatuurivalta muka
ole mitenkään sovitettavissa yhteen demokratismin, neu-
vostotyypin valtion eikä liioin hallinnan kollegisuuden-
kaan kanssa. Mikään ei ole erheellisempää kuin tällainen
mielipide.

Demokraattinen järjestöperiaate — siinä korkeimmassa
muodossaan, jonka vallitessa Neuvostot toteuttavat niitä
ehdotuksia ja vaatimuksia, joiden mukaan joukkojen on
osallistuttava aktiivisesti ei ainoastaan yleisten ohjeiden,
päätösten ja lakien käsittelyyn, ei ainoastaan niiden täytän-
töönpanon valvontaan, vaan myös välittömästi niiden täy-
täntöönpanoon — se merkitsee, että jokaiselle joukkojen
edustajalle, jokaiselle kansalaiselle on luotava sellaiset
olosuhteet, jotta hän voisi osallistua niin valtakunnan
lakien käsittelyyn, omien edustajiensa valintaan kuin myös
valtakunnan lakien toteuttamiseen käytännössä. Mutta tästä
ei suinkaan seuraa, että voitaisiin sallia vähäisintäkään
kaaosta tai vähäisintäkään epäjärjestystä sen suhteen, kuka

on kussakin erillisessä tapauksessa vastuunalainen tietyn tehtävän suorittamisesta, tiettyjen määräysten toteuttamisesta käytännössä, tietyn yhteistyöprosessin johtamisesta tietyn ajanjakson kuluessa. Joukoilla täytyy olla oikeus valita itselleen vastuuvelvollisia johtajia. Joukoilla täytyy olla oikeus erottaa heidät, joukoilla täytyy olla oikeus tietää ja tarkastaa jokainen pieninkin vaihe heidän toiminnassaan. Joukoilla täytyy olla oikeus esittää poikkeuksetta kaikkia työläisjäseniä omasta keskuudestaan johtotehtäviin. Mutta se ei lainkaan merkitse sitä, että kollektiivisen työn prosessi voisi jäädä ilman tiettyä johtoa, ilman tarkoin määriteltä johtajan vastuuta, ilman johtajan tahdon luomaa tiukkaa järjestystä. Eivät rautatiet eikä liikennelaitos, eivät suuret koneet eivätkä yleensä tuotantolaitokset voi toimia normaalisti, jos niistä puuttuu yhtenäistä tahtoa, joka liittyy kaikki työtätekevät yhdeksi kellonkoneiston tarkkuudella toimivaksi taloudelliseksi elimeksi. Sosialismi on koneellisen suurteollisuuden synnyttämä. Ja jos työtätekevät joukot, jotka toteuttavat sosialismia, eivät kykene järjestämään laitoksiaan niin, kuin koneellisen suurteollisuuden pitää toimia, niin silloin ei voi olla puhettakaan sosialismin toteuttamisesta. Sen vuoksi meidän on nykyisenä ajankohdana, kun Neuvostovalta ja proletariaatin diktatuuri ovat riittävästi lujittuneet, kun vastarintaa tekevän vihollisen, s.o. vastarintaa tekevien riistäjien peruslinjat on tarpeeksi hävitetty ja tehty vaarattomiksi, kun neuvostolaitokset ovat toiminnallaan riittävästi valmentaneet väestöjoukkoja osallistumaan itsenäisesti yhteiskuntaelämään sen kaikilla aloilla — tänä ajankohtana meidän vuoronperäisenä tehtävänä on tehdä mitä jyrkin ero yhtäältä väittelyiden ja puheiden pidon ja toisaalta johtajan kaikkien määräysten tinkimättömän täyttämisen välillä. Se merkitsee, että on erotettava tarpeellinen, hyödyllinen ja jokaisen Neuvoston varauksetta tunnustama joukkojen valmennustyö tietyn toimenpiteen suoritusta ja tuon toimenpiteen suorituksen valvontaa varten — erotettava tämä työ itse toimenpiteen suorituksesta. Joukot voivat nyt ottaa käsiinsä kaiken vallan — sen Neuvostot takaavat heille — ja lujittaa tuota valtaa. Ettei kuitenkaan syntyisi sitä monenvaltaisuutta eikä edesvastuuttomuutta, joista me saamme nyt kärsiä niin tavattomasti, on tarpeen että tietäisimme jokaisen täytäntöönpanotehtävän osalta täsmälleen, ketkä

vastuuvollisten johtajien toimeen valitut henkilöt kantavat vastuun yleensä koko talouselimistön toiminnasta. Sitä varten on tarpeen, että pantaisiin mahdollisimman usein, jos vain siihen on vähänkin tilaisuutta, valitut vastuuvolliset henkilöt johtamaan yksilöllisellä määräysvallalla koko taloudellista elimistöä kokonaisuudessaan. On välttämätöntä, että tämän yhden johtajan määräyksiä täytetään vapaaehtoisesti, on välttämätöntä, että siirrytään siitä väittelyiden, puheiden pidon, täytäntöönpanon ja — samaan aikaan myös — arvostelun, tarkastuksen ja erehdysten oikomisen sekamelskasta koneellistetun tuotantolaitoksen täsmällisen käynnin rytmiin. Tähän tavoitteeseen Venäjän työkommuunien valtaosa, työläis- ja talonpoikaisjoukkojen valtaosa on jo pääsemässä ja on jo päässytkin. Neuvostovallan tehtävänä on ryhtyä nyt alkavan käänteeseen tulkitsejäksi ja — sen välttämättömyyden laillistajaksi.

XII LUKU

Käytännöllisyyden ja asiallisuuden tunnus ei ole ollut kovinkaan suosittu vallankumousmiesten keskuudessa. Voidaanpa sanoa, että heidän keskuudessaan ei ollut toista vähemmän suosittua tunnusta. On täysin ymmärrettävää, että niin kauan kuin vallankumousmiesten tehtävänä oli vanhan kapitalistisen yhteiskunnan hävittäminen, heidän täytyi suhtautua tähän tunnuksen torjuvasti ja ivallisesti. Sillä käytännössä tuon tunnuksen takaa kuului aina muodossa tai toisessa pyrkimys mukautua kapitalismiin tai pyrkimys heikentää proletariaatin rynnistystä kapitalismin perustuksia vastaan, heikentää vallankumouksellista taistelua kapitalismia vastaan. On täysin ymmärrettävää, miten on asian täytynyt muuttua perin pohjin sen jälkeen, kun proletariaatti otti vallan käsiinsä, sen jälkeen, kun tämä valta varmistettiin, sen jälkeen, kun ryhdyttiin luomaan laajassa mitassa uuden, s.o. sosialistisen yhteiskunnan perustuksia. Kuten edellä mainittiin, meillä ei nytkään ole oikeutta hellittää hivenenkään vertaa työtämme saadaksemme väestöjoukot vakuuttumaan aatteidemme oikeillisuudesta, eikä liioin työtämme riistäjien vastarinnan murta-miseksi. Mutta olemme jo tehneet tärkeimmän työn näiden kahden tehtävän täyttämiseksi. Nimenomaan käytännöllisyyden ja nimenomaan asiallisuuden tunnus on nyt

tärkein ja ensivuoroinen. Siitä seuraa, että porvarillisen sivistyneistön vetäminen mukaan työhön on nyt ensivuoroinen, ajankohtainen ja välttämätön nykyhetken tehtävä. Olisi suorastaan naurettavan typerää tulkita tällainen sivistyneistön mukaanvetäminen joksikin valtamme horjumiseksi, jonkinlaiseksi sosialismin periaatteista luopumiseksi tai sallimattomaksi kompromissiksi porvariston kanssa. Sellaisten mielipiteiden julkilausuminen merkitsisi sitä, että toistetaan aivan tarkoituksettomasti sanoja, jotka liittyvät kokonaan toiseen vallankumouksellisten proletaaristen puolueiden toiminnan kauteen. Päinvastoin, nimenomaan vallankumouksellisten tehtävienne täyttämiseksi, nimenomaan sitä varten, etteivät ne tehtävät jäisi utopiaksi tai viattomiksi toivomuksiksi, vaan muuttuisivat reaalisiksi todellisuudeksi, — että ne toteutettaisiin viipymättä, — nimenomaan tätä tarkoitusta varten meidän on asetettava ensimmäiseksi, lähimmäksi ja tärkeimmäksi tavoitteeksemme nimenomaan organisaatiotyön käytännöllisyys ja asiallisuus. Nyt on kysymys nimenomaan siitä, että on ryhdyttävä kaikilta puolilta pystyttämään käytännöllisesti sitä rakennusta, jonka piirustukset olemme jo kauan sitten laatineet, jota varten olemme vallanneet kyllin tarmokkaasti ja kyllin vankasti maaperän, jota varten olemme koonneet riittävän määrän rakennustarpeita ja jota rakennusta — pystytettyämme ensin sen ympärille tarvittavat rakennustelineet, pukeuduttuamme työtamineisiin, pelkäämättä niiden tahriintuvan kaikenlaisista lisätarvikkeista ja säntillisesti noudattaen käytännöllistä työtä johtavien henkilöiden ohjeita — on nyt rakennettava, rakennettava ja rakennettava.

Se, missä määrin edellä esitetyt muutokset meidän tehtävienne asettelussa jäävät toisinaan käsittämättömiksi, tuli ilmi muun muassa hiljattain käydyssä väittelyssä ammattiliittojen merkityksestä⁷¹. Silloin esitettiin ajatus (jota menshevikit kannattivat, luonnollisesti ilmeisen provokatorisessa tarkoituksessa, s.o. provosoidakseen meidät tekoihin, joista ei ole etua muille kuin porvaristolle), silloin esitettiin ajatus, että ammattiliittojen, jotta ne voisivat paremmin ylläpitää ja lujittaa proletariaatin itsenäisyyttä luokkana, ei pidä muuttua valtiollisiksi järjestöiksi. Tämän ajatuksen verhoamiseksi esitettiin hyvältä kuulostavia ja melko lailla totunnaisia ja melko lailla ulkoopittuja sanoja

työn taistelusta pääomaa vastaan, siitä, että proletariaatin on välttämättä säilytettävä itsenäisyytensä luokkana. Todellisuudessa moinen ajatus oli ja on edelleen joko mitä karkeimmanlaatuista porvarillista provokaatiota tahi sitten äärimmäistä ymmärryksen puutetta, orjamaista eilispäivän iskulauseiden kertaamista, kuten historian nykyvaiheen muuttuneiden olosuhteiden analyysi osoittaa. Eilen ammattiliittojen päätehtävänä oli taistella pääomaa vastaan ja puolustaa proletariaatin itsenäisyyttä luokkana. Eilen oli iskulauseena epäluottamus valtiota kohtaan, koska se oli porvarillinen valtio. Tänään valtio muuttuu ja on muuttunut proletaariseksi. Työväenluokka muuttuu ja on muuttunut valtion hallitsevaksi luokaksi. Ammattiliitot muuttuvat ja niiden pitää muuttua valtiollisiksi järjestöiksi, joille lankeaa ensi kädessä vastuu koko talouselämän uudistamisesta sosialismin periaatteiden pohjalla. Sen vuoksi vanhan ammatillisen liikkeen iskulauseiden soveltaminen nykyaikaan olisi samaa kuin luopuminen työväenluokan sosialistisista tavoitteista.

Samaa on sanottava myös osuuskunnista. Osuuskunta on pahanpäiväinen lafka, eivätkä mitkään muutokset, parannukset tai uudistukset muuta muuksi sitä, että se on lafka. Kapitalismin kausi on juurruttanut sosialisteihin tällaisen käsityksen. Eikä ole epäilystä siitä, että tällaiset käsitykset tulkitsivat oikein osuuskuntien olemusta niin kauan kuin ne olivat vain vähäisenä lisäkkeenä porvarillisen järjestelmän koneistossa. Mutta kysymys onkin siinä, että osuuskuntien asema muuttuu periaatteellisesti kokonaan toiseksi sen jälkeen kun proletariaatti on ottanut käsiinsä valtiovallan, siitä hetkestä kun proletaarinen valtiovalta ryhtyy järjestelmällisesti luomaan sosialistista järjestystä. Tällöin määrä muuttuu laaduksi. Osuuskunta on pahanpäiväinen lafka niin kauan kuin se on pienenä saarekkeena kapitalistisessa yhteiskunnassa. Osuuskunta on sosialismia silloin, kun se liittää vaikutuspiiriinsä koko yhteiskunnan, jossa maa on sosialisoitu ja tehtaat kansallistettu. Sen jälkeen kun porvaristo on pakkoluovutettu poliittisesti ja taloudellisesti, Neuvostovallan tehtävänä on ilmeisesti (pääasiallisesti) osuustoimintajärjestöjen ulottaminen kaikkiin yhteiskuntapiireihin, jotta järjestään kaikista kyseessä olevan maan kansalaisista tulisi yhden yleiskansallisen tai oikeammin yleisvaltakunnallisen osuuskunnan jäseniä. Jos

yritämme pakoilla tätä tehtävää viittaamalla työväen osuuskuntien luokkaluonteeseen, niin olemme taantumuksellisia, hinaamme taaksepäin siitä kaudesta, joka alkoi sen jälkeen, kun proletariaatti valloitti poliittisen vallan, takaisin aikaisempaan kauteen, joka vallitsi ennen tämän vallan valloittamista. Kapitalismin olemassaolon kaudella työväenluokka osoitti kahdenlaista pyrkimystä poliittisessa ja taloudellisessa toiminnassaan. Toisaalta se oli pyrkimystä järjestää elämä mukavaksi ja siedettäväksi kapitalismin vallitessa, mikä oli mahdollista vain proletariaatin vähäiselle huippukerrokselle. Toisaalta se oli pyrkimystä astua kaikkien työtätekevien ja riistonalaisten joukkojen johtoon, jotta pääoman herruus saataisiin kaikkineen kukistetuksi vallankumouksellisin menetelmin. On ymmärrettävää, että kun tämä jälkimmäinen pyrkimys on päässyt voitolle, kun pääoma on kukistettu ja kun on ryhdyttävä rakentamaan yleiskansallista sosialistista osuuskuntaa, — silloin on ymmärrettävää, että meidän käsityksemme osuustoiminnan tehtävistä ja edellytyksistä muuttuu perinpohjaisesti. Meidän on päästävä sopimukseen sekä porvarillisten että proletaristen osuuskuntien kanssa. Me emme saa pelätä. Olisi naurettavaa, jos pelkäisimme sopimuksentekoa porvarillisten osuuskuntien kanssa, koska me olemme nyt hallitseva valta. Me tarvitsemme sellaista sopimusta kyetäksemme löytämään käytännössä toteutettavat, mukavat, meille soveliaat ylimenomuodot, joiden kautta voimme siirtyä erillisistä hajanaisista osuuskunnista yhtenäiseen yleiskansalliseen osuuskuntaan. Valtiovaltana me emme saa pelätä sopimuksentekoa porvarillisten osuuskuntien kanssa, koska sellainen sopimus johtaa kiertämättä niiden alistamiseen meidän tahtoomme. Samaan aikaan meidän täytyy käsittää, että me edustamme uutta proletariaatin valtiota, että työväenluokasta on nyt tullut valtion hallitseva luokka. Sen vuoksi työväen osuuskuntien on asetettava johtamaan sitä toimintaa, joka muuttaa erilliset osuuskunnat yhtenäiseksi yleiskansalliseksi osuuskunnaksi. Työväenluokan ei saa erottautua muista väestön osista, vaan sen päinvastoin tulee johtaa poikkeuksetta kaikkia väestön osia, jotta ne kaikki saataisiin järjestään liittymään yhteen yhtenäiseksi yleiskansalliseksi osuuskunnaksi. Mitä käytännöllisiä, välittömästi toteuttamiskelpoisia siirtymätoimenpiteitä siihen tarvitaan, se on eri asia. Mutta pitää selvästi tajuta ja

horjumatta päättää, että koko asia riippuu nyt juuri tästä käytännöllisestä siirtymisestä, että proletaarisen valtiovaltan on käytävä siihen käsiksi, kokeiltava käytännössä kaikkia siihen liittyviä uudistuksia ja toteutettava tämä siirtyminen hinnalla millä hyvänsä.

XIII LUKU

Kun käsitellään kysymystä työtätekevien kurin ja itsekurin palauttamisesta, on erityisesti tähdennettävä sitä tärkeää osuutta, joka nyt tulee olemaan oikeuslaitoksella. Kapitalistisessa yhteiskunnassa oikeuslaitos oli etupäässä sortokoneistona, porvariston harjoittaman riiston koneistona. Sen vuoksi proletaarisen vallankumouksen ehdottomana velvollisuutena oli koko vanhan oikeuslaitoksen ja sen virkakoneiston täydellinen hävittäminen, sen hajottaminen maan tasalle eikä suinkaan sen uudistaminen reformien avulla (siihen rajoittuivat kadettien ja heidän myötälijöitensä, menshevikkien sekä oikeistoieserrien pyrkimykset). Lokakuun vallankumous suoritti tämän välttämättömän tehtävän ja suoritti sen menestyksellä. Se ryhtyi luomaan vanhan oikeuslaitoksen tilalle uutta, kansanoikeutta, tai oikeammin, neuvosto-oikeutta, joka rakentuu sille periaatteelle, että työtätekevät ja riistetyt luokat — ja vain nämä luokat — osallistuvat valtion hallintaan. Uutta oikeuslaitosta tarvitaan ennen muuta taistelussa riistäjiä vastaan, jotka pyrkivät palauttamaan takaisin valta-asemansa tai yrittävät puolustaa etuoikeuksiaan tai saada salaviihkaa ja petoksella takaisin jonkin osan noista etuoikeuksista. Mutta sen lisäksi oikeuslaitokselle — jos se on todella järjestetty neuvostolaitosten periaatteiden mukaisesti — lankeaa toinenkin, vielä tärkeämpi tehtävä. Tämä tehtävä on työtätekevien mitä ankarimman kurin ja itsekurin aikaansaaminen. Olisimme naurettavia utopisteja, jos kuvittelisimme, että sellainen tehtävä voidaan toteuttaa heti seuraavana päivänä porvariston vallan kukistamisen jälkeen, s.o. kapitalismista sosialismiin siirtymisen ensimmäisessä vaiheessa, tai että se voidaan toteuttaa ilman pakotusta. Ilman pakotusta sellaisen tehtävän täyttäminen on kerta kaikkiaan mahdotonta. Me tarvitsemme valtiota, me tarvitsemme pakkokeinoja. Neuvosto-oikeuden tulee muodostua siksi proletaarisen valtion elimeksi, joka toteut-

taa tällaista pakotusta. Ja sille lankeaa myös valtavan suuri tehtävä — väestön totuttaminen työkuriin. Tämän päämäärän saavuttamiseksi meillä on tehty vielä äärettömän vähän tai oikeastaan ei ole tehty juuri mitään. Mutta meidän on saatava aikaan se, että tällaisia oikeusistuimia perustettaisiin mahdollisimman laajassa mitassa ja että koko maan tuotannollinen elämä kuuluisi niiden vaikutuspiiriin. Vain sellaiset oikeusistuimet voivat — ehdolla, että mitä laajimmat työtätekevän ja riistetyn väestön joukot osallistuvat niiden työhön, — saada demokraattisissa muodoissa ja Neuvostovallan periaatteiden mukaisesti aikaan sen, etteivät toivomukset kurin ja itsekurin pystyttämisestä jää pelkiksi toivomuksiksi. Vain sellaiset oikeusistuimet kykenevät saamaan aikaan sen, että meillä olisi vallankumouksellinen valta, jonka me kaikki tunnustamme sanoissa silloin kun puhumme proletariaatin diktatuurista ja jonka asemesta näemme perin useasti ympärillämme jotain hyytelön kaltaista. Muuten, on paremmin paikallaan, ettemme vertaa nykyistä yhteiskunnallista olotilaamme hyytelöön, vaan metallinsulatukseen uutta lujempaa seosta valmistettaessa.

Saneltu maaliskuun 28 pnä 1918

*Julkaistu ensi kerran
huhtikuun 14 pnä 1929
„Pravda” lehden 86. numerossa*

*Julkaistaan
pikakirjoituspöytäkirjan mukaan*